

Posudek oponenta

Smetanová Lenka: *Bariéry homoparentálních rodin*

Diplomová práce Lenky Smetanové se zabývá bariérami pro právní uznání homoparentálních rodin v představách populace České republiky. Studentka uskutečnila jak kvalitativní, tak kvantitativní výzkum. V kvalitativním výzkumu provedla rozhovory s homosexuálně orientovanými mladými páry. Zde se zaměřila především na to, zda dotčení touží založit homoparentální rodinu, a pokud ano, jak si představují její fungování. V kvantitativním výzkumu studentka zjišťovala postoje dotazovaných k instituci homoparentální rodiny a nejdůležitější argumenty používané proti jejímu právnímu uznání.

Studentka na začátku téma homosexuality historicky široce zakotvuje, na deseti stranách pojednává o postojích k homosexualitě od pravěku až do současnosti. Toto historické zakotvení popisující proměny postojů k homosexualitě nepovažují za nutné a to z několika důvodů: 1. Výzkum je zaměřen především na homoparentální rodiny, nikoliv na postoje k homosexualitě. 2. Na deseti stránkách je problematické detailně toto téma probrat. 3. Výzkum se týká současnosti, nikoliv minulosti. Toto historické zakotvení by bylo tedy možno vynechat a zaměřit se spíše na analýzu dat z výzkumu, zároveň však uvedení této části nelze považovat za nějakou zásadní chybu v diplomové práci.

Za problematické naopak považují vyvozování závěru o postojích k homosexualitě v pravěku na základě anekdotických poznatků od „přírodních národů“ (str. 17). Nejen termín „přírodní národy“ je zastaralý a problematický, ale i evolucionistický náhled na tyto „národy“ je již dávno překonaný. Chápu, že studentka přejala tyto argumenty z citované bibliografie, ale právě v tomto případě by bylo žádoucí, aby projevila kritický přístup ke zdrojům a nepřejímala problematické teorie a koncepty připomínající antropologii počátku 20. století. Kapitulu věnující se postojům k homosexualitě v novověku považují také za poněkud problematickou. Zjednodušující tvrzení typu „na počátku 18. století byl téměř každý z průmyslových zemí schopen zajistit si pravidelný příjem financí“ (str. 22), považují za nešťastné. Tvrzení o přímém propojení zrodu kapitalismu a romantické lásky považují za velmi zjednodušující. Zmatečně také působí struktura kapitoly - v jednom odstavci studentka píše o 18. století a osvícenství, v následujícím o tom, že „toto období se stalo vhodným hnízdem pro vznik takových osobností, jako byl francouzský panovník Ludvík XIII.“ (str. 22), ten se však narodil v roce 1601! V kapitolách věnujících se 19. a 20. století shledávám také několik problémů, zásadní je ten, že studentka vůbec nerozlišuje, o jaké zemi konkrétně píše a vyvozuje závěry o historickém vývoji k homosexualitě na základě velmi různorodých příkladů. Když studentka píše o změnách v legislativě, explicitně nevyjadřuje, zda se jedná o Československo nebo jinou zemi, přitom postoje k homosexualitě v Československu a západních zemích se vyvíjely dosti odlišně. Problematický je také fakt, že studentka poukazuje na změny v katolické církvi během 20. století, jako argument však uvádí Řádný synod Starokatolické církve Rakouska (str. 26). Katolickou církví je však obecně míněna církev Římskokatolická, nikoliv Starokatolická. Celkově je v textu mnohdy argumentováno nesrozumitelným způsobem. Jako jeden příklad za všechny lze uvést tento výrok: „Hlavním usnesením v tomto smýšlení byl Řádný synod Starokatolické církve Rakouska z roku 1997, který říká, že svátost manželství je pouze spojení muže a ženy. Toto rozhodnutí skýtalo možnost v dohledné době uznání registrovaného partnerství.“ Nerozumím tomu, jak by výrok, že manželství je pouze spojení muže a ženy, mohl pomoci jako argument ve prospěch registrovaného partnerství.

Pochvalu si naopak zaslouží úctyhodný seznam vhodné odborné literatury. Díky tomu je teoretická část dostatečně teoreticky zakotvena. Za velmi zdařilou považuji také strukturu, tedy členění kapitol této části práce. Škoda však je, že je práce „klasicky“ členěna na část teoretickou a empirickou. K samotnému výzkumu - jeho popisu, nastínění metodologie a analýze výsledků výzkumu - se tak studentka dostává až na stránce 52. Cíl výzkumu a metodologie dle mého názoru však patří na začátek práce.

Co se týká samotného výzkumu, shledávám zde mnoho problematických bodů. Kvalitativní výzkum je založen na rozhovorech s homosexuálními páry. Zjišťuje především to, zda si dotyční přejí v budoucnosti založit homoparentální rodinu, a pokud ano, jak si představují její fungování. Toto téma je velmi zajímavé, interpretace dat z tohoto výzkumu však nejde nijak do hloubky.

Kvantitativní část výzkumu považuji za velmi problematickou. Prvním důvodem je výběr vzorku. Ve výběru vzorku neexistovala žádná přesně daná pravidla. Naprosto nepochopitelné jsou pro mne informace tohoto typu: „*V rámci věkových skupin bylo zastoupeno 91 respondentů ve věku do 25 let; 65 respondentů ve věku 26 až 60 let a 2 respondenti ve věku nad 61 let.*“ (str. 64) V takové klasifikaci naprosto postrádám logiku a jakékoliv opodstatnění.

Stanovené hypotézy (str. 67) nepovažuji ani za nosné, ani za příliš vhodné. O čem jejich potvrzení či vyvrácení vypovídá? Navíc interpretace (ne)potvrzení hypotéz chybí. Mnoho otázek v dotazníku bylo postaveno dosti nevhodným způsobem. Pozitivně hodnotím studentčinu sebereflexi a úvahy nad tím, jak by výzkum udělala příště. Pokud však zjistíme, že je dotazník problematický, vhodnější by pravděpodobně bylo výzkum zopakovat než investovat energii do analýzy výsledků výzkumu, který nebyl dobře postaven.

Co se formální stránky týče, velmi příjemně působí celková úprava textu. Text by však bylo vhodné dát ke korekturám, obsahuje totiž gramatické chyby nejčastěji se týkající psaní i/y ve shodě podmětu s přísudkem.

Přes všechny výše zmíněné výtky je zřejmé, že studentku téma velmi zajímá a že investovala do diplomové práce mnoho energie, což hodnotím velmi pozitivně. Zároveň je schopna reflektovat své chyby, což je prvním krokem k pozitivní změně. Vzhledem k evidentně velké motivaci a nadšení pro toto téma a množství prostudované literatury, doporučuji, pokud se studentka bude hlásit na doktorandské studium, aby v započatém tématu pokračovala. I když se v předložené práci vyskytuje mnoho problematických momentů, vidím zde velký potenciál pro příští zdařilé zpracování tohoto tématu.

Diplomovou práci Lenky Smetanové doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm dobře.

Tereza Hyánková.